

англійською «slow motion», яка ніби зупиняє момент та подовжує емоційне враження глядача. Таким чином і в архітектурі ритм передає емоційний стан, показує пластику та надає унікальну форму, виразність.

Як пише А. В. Рябушин, в архітектурі Хадід все поєднується з усім – об'єми, форми, поверхні і крізь них пульсуючий простір. Тут немає світоглядної ясності, кристалічного мислення – тут туман і душевні безодні Кафки, розмитості колективного несвідомого та архетипів Юнга. Архітектура включається в дослідження важливого для людського буття світу підсвідомого [3].

Психологічна «точка зору», об'єктивна та суб'єктивна, залежить перш за все від точки зору глядача, здатності при цьому прочитувати смислові образи твору та відтворювати їх у свідомості. Тобто, мова йде про співвідношення зовнішньої та внутрішньої точки зору. В архітектурному просторі людина постійно знаходиться в стані переходу від одного до іншого.

Отже, формування композиційної єдності в архітектурі та кіномистецтві відбувається за однаковими принципами. Кінематографісти використовують такі ж самі прийоми, що й архітектори. Сучасна архітектура ніби надихається фільмами: їх ідеєю, сценарієм, композицією; об'єм та кольори привносять до архітектурних проєктів більш виражені композиційні рішення, сучасні світоглядні концепції.

Список використаних джерел

1. Добрицина И. А. Нелинейная парадигма в 90-х годов XX века. *Вопросы теории архитектуры. Архитектурное сознание XX-XXI веков: разломы и переходы*. 2001. С. 146–207
2. Росс Э. Как устроено кино. М. : Манн, Иванов и Фербер, 2019. 208 с.
3. Рябушин А. В. Архитекторы рубежа тысячелетий. М. : Искусство XXI века, 2005. 288 с.
4. Успенский Б. А. Семиотика искусства (Поэтика композиции). М. : «Школа. Языки русской культуры», 1995. 360 с.

Запоріжська А. А., магістрантка факультету архітектури, дизайну та образотворчого мистецтву,

Радіонова Л. О., кандидат філософських наук, доцент,
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Україна

ГРОМАДСЬКІ ПРОСТОРИ АНТИЧНИХ МІСТ В ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКОМУ КОНТЕКСТІ

У Стародавній Греції громадські простори з'явилися як елементи формування міської структури, особливо в центрі міста. Громадські простори Стародавньої Греції стали більш різноманітні за функцією. З релігійної функцією з'явилися храмові комплекси – акрополі. З торгової функцією

створювалися різноманітні грецькі агори, які спочатку включали зони для публічних церемоній.

Символом міста була агора – площа, яка поєднувала в собі релігійну, політичну та торгівельну функції. Спочатку вона була просто майже не забудованим громадським місцем всередині міста, навколо святилища або на перехресті важливих шляхів сполучення. Перш ніж стати ринком, агора була справжнім ядром громади, в першу чергу політичним і релігійним центром міста. На території агори не зводили приватні будинки, простір було обмежено межовими стовпами, він повністю належав суспільству. Існували обмеження щодо доступу на агору в залежності від типу поліса. Якщо в демократичних полісах агора була відкритим простором для всіх громадян, за винятком тих, які вчинили злочини і релігійні проступки, то в олігархічних доступ був суворо обмежений. Унікальність агори полягала в поєднанні практично всіх видів общинної діяльності: площа була місцем збору громадян, обміну інформацією, центром політичних суперечок, місцем відпочинку, «місцем відправлення культу», національним музеєм.

Грецькі архітектори першими почали використовувати міські громадські простори як елементи формування міської структури і включення їх в композиційну систему центру міста [1]. Тому в грецьких містах-полісах з'явилася система громадських просторів – агор і храмових комплексів-акрополей. Напрямки їх розвитку були обумовлені не тільки релігійними поглядами, а також транспортними та інформаційними вимогами. Агори диференціювалися за призначенням, і вперше в композиції їх архітектурного середовища почав простежуватися принцип золотого перетину: масштаб громадських просторів був сумірний людині. Озеленення не застосовувалося в об'ємно-просторовій структурі агор і акрополей в силу природно-кліматичних особливостей.

Емоційний вплив цих просторів на людину із застосуванням ордерної системи було величезним. Громадські простори Стародавньої Греції представляли собою високохудожнє архітектурне середовище з великою різноманітністю планів сприйняття. Простір агор членувався за допомогою низьких, протяжних сходів і невисоких підпірних стінок. Греції властиві мальовничі архітектурно-ландшафтні прийоми організації міських площ – агор, прагнення до гармонії з природним середовищем. Громадські простори в Древній Греції були гуманними і демократичними. Головною в їх просторовій побудові була людина.

У Стародавньому Римі громадськими просторами стали форуми. Вони представляли собою різноманітні площі і задовольняли потреби населення в торгівлі і громадському житті. Поступово відбувалася спеціалізація форумів. Суспільне життя в період розквіту Римської імперії було настільки розвинене, що всі форуми Риму були щодня наповнені народом. Крім цього, для всіляких народних зборів і видовищ служили численні амфітеатри. Форуми надалі

створювали цілу систему суспільних просторів, які займали величезну територію.

Спочатку форуми повторювали композиції грецьких агор, але згодом вони стали створюватися за іншими композиційними законами. Римляни, на відміну від греків, підкреслювали естетику геометричних прямолінійних форм і протиставляли їй мальовничості природного оточення. Стародавній Рим зафіксував нові архітектурно-художні прийоми організації простору форумів. Тут з'явилися чітко організовані регулярні посадки рослинності по периметру суспільно значущого простору. Новим композиційним прийомом стала домінуюча постановка малої форми в геометричний центр площі.

Центр давньоримського на відміну від грецького міста являв собою вже більш розвинену систему: кілька форумів (серед яких за значимістю і величиною виділявся головний), прилеглі до них Перистильні двори, невеликі спеціалізовані, часом криті простори (культові і торгові), а також вулиці які їх поєднують. У великих і особливо у столичних містах спостерігалось формування досить розвиненої системи спеціалізованих форумів (громадські, храмові, торговельні), що відповідало різноманітності видів діяльності городян. Найчастіше форуми розташовувалися на одній глибинній вісі і з'єднувалися між собою, формуючи розвинену систему центру міста.

У центрах міст Стародавнього Риму виник простір, призначений виключно для пішоходів (сучасна пішохідна зона). Це території форумів і невеликі відрізки вулиць, які їх поєднують, куди був заборонений в'їзд колісниць (навіть колісниця імператора). Таке рішення простору було дуже актуально і для самого життя міста. Пішохідні зони часто ставали торговими, що піднімало їх цінність як гуманного суспільного простору, і місцем безпечного дозвілля.

Форуми в такому середовищі все більше ставали поліфункціональними просторами, тут здійснювалися різноманітні функції: торгова, громадська та релігійна. Частина території форуму призначалася для крамниць, інша – для публічних церемоній, релігійних свят, проведення виборів в канцелярії і магістрати, для ораторських трибун і винесення вироків засудженим. Коли форум став остаточно функціонувати в республіканський період, то він служив не тільки для розташування ринків, там також знаходилися коміції і курія, – тобто форум прийняв політичне значення.

Форуми Риму робили величезний емоційний вплив на людину. Не дивно, що форум Траяна, від якого, на жаль, до наших днів зберіглася одна лише тріумфальна колона, вражав уяву відразу після його споруди і два століття по тому, як про це свідчить текст письменника IV століття Амміана Марцелліна, що оповідає про огляд Риму владикою з Константинополя [1]. Марцеллін стверджував, що всі будівлі стародавньої столиці вражали царственного туриста, «але, коли він прийшов на форум Траяна, – споруда єдина в цілому світі, гідна подиву навіть богів, і він остовпів від подиву, обводячи очима всю архітектурну середу, яку неможливо описати словами і яку ніколи не вдасться смертним створити вдруге. Залишивши будь-яку надію спорудити щось подібне, він сказав,

що хоче і може відтворити лише коня, який знаходиться всередині атрія Траянового, на якому красувалася фігура імператора ... » [1].

В цілому образ форуму відбивав могутність Риму, його незалежність, велич і уособлював значимість Риму на арені світу. Але при цьому ряди колон і сам спосіб перетікання простору уособлював не тільки строгість, але і гостинність: в цілому простори форуму були світлими і просторими, в них підкреслювалася політика інтегрування завойованих націй в Римську імперію і створення з них римлян.

Таким чином, ми бачимо, що важлива частина життя громадян давньогрецького і римського поліса відбувалася в громадських місцях, які частково збереглися до сьогодення. Їх основними функціями були і залишаються досі соціальна, комунікаційна, просвітницька, політична, релігійна, культурна, торгова, рекреаційна. Сучасний суспільний простір настільки універсальний, що може поєднувати практично всі ці функції.

Список використаних джерел

1. Вотінов М. А. Реновація і гуманізація суспільних просторів в міському середовищі: монографія / Харків. нац. ун-т міс. госп-ва ім. А. Н. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. А. Н. Бекетова, 2015. 153 з
2. Марцеллін Амміан Римська історія URL: <https://history.wikireading.ru/25931>

Іванова К. А., доктор філософських наук, професор,
Садовніков О. К., кандидат філософських наук, доцент,
Хіріна Г. О., кандидат історичних наук, доцент,
Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

МІСЬКИЙ ПРОСТІР ХАРКОВА ЯК ЧАСТКА МУЗЕЙНОГО КОМПЛЕКСА НФаУ

В 1921 році завдяки наполегливим старанням професора М. О. Валяшка у Харкові був заснований та розпочав свою роботу перший в Україні хіміко-фармацевтичний інститут. Крім того, що було змінено ставлення до фармацевтичної освіти та фармації, Харків став лідером фармацевтичної галузі в Україні, що відобразилося й на образі міста та на житті харків'ян. З'явилися нові підприємства, нові робочі місця, у Харків, для навчання та роботи в галузі фармації, приїжджали та приїжджають мешканці інших міст та навіть країн. Місто підтвердило та розвинуло своє значення як науковий та промисловий центр України. Харківський хіміко-фармацевтичний інститут (сьогодні Національний фармацевтичний університет) став часткою життя Харкова.

У 2010 році на базі Фармацевтичного університету, під час роботи VII з'їзду фармацевтів України, було відкрито Музей історії фармації. Кількість експонатів налічувала 520 одиниць, зараз ця цифра складає 2435 одиниць зберігання. Сучасний Музей історії НФаУ має дві експозиційні зали, в яких